

Marx kutsui »suureksi venäläiseksi oppineeksi ja kriitikoksi» ja jonka teosten takia sama Marx 53 vuoden vanhana opiskeli venettä, kuvaa seuraavin miehekkäin sanoin: »Säästäkäämme ihailumme yksin niille, jotka rientäen aikakautensa edelle hankkivat itsellensä sen kunnian, että jo edeltäpäin näkevät tulevien päivien aamuruskon, ja joilla myös on rohkeutta ilolla tervehtiä sen tuloa. Että voit kohottaa itsenäisesti ja ylpeästi äänesi, jos sinua vastaan meluaa samanaikaisen yhteiskunnan mielipide, että voit taistella voimaa vastaan, joka sinua panettelee sen joukon hyväksi, joka sinua ei ymmärrä eikä sinua tunne, että löydät omassa itsesessäsi tunnustukseksi, voimasi ja toiveesi, että voit kulkea päämääräsi kohti murtumattomalla sielulla ja pyhällä oikeuden janolla, katsomatta siihen, seuraako joukko sinua vai eikö, ja pääsemättä niihin korkeuksiin, joihin sinä vain voit osoittaa tien jälkeensä jääneelle sukupolvelle, ja että vihdoin voit päättää elämäsi katkerassa sielun ja sydämen yksinäisyydessä — tämä se ansaitsee ikuista ihailua, ja niitten kunniaksi, jotka ovat kyenneet suorittamaan tämmöisiä urotöitä, sirottakoon maailmanhistoria suitsutuksensa.»

Kuinka kauniisti lausuttu!

Seuratkaamme kaikki ylevämielisen venäläisen jaloa neuvoa; kulkekaamme jokainen ihmiskunnan palveluksessa pelkäämättä ja varman vakaumuksemme mukaan maailman korkeinta ihannetta kohti, tervehtien tulevien päivien »aamuruskoa», jonka me näemme nousevan loistavana kaukaiselle taivaanrannalle.

TYÖVÄESTÖ JA SUOMEN ITSENÄISYYS.

(Sos.-dem. puolueen 25-vuotisjuhlassa Hämeenlinnassa pidetty puhe.)

August Bebel lausui kerran eräässä puheessaan akateemiselle nuorisolle, josta monesti olen huomauttanut,

että huolenpito toimeentulosta on hyvä asia; kaunis ihanne on myös isänmaansa, s. o. kansansa, hyödyttäminen; mutta kaikkein kaunein ihanne on koko ihmiskunnan palveleminen. Sosialismi ei milloinkaan ole paheksunut sitä, että jokainen pitää huolta toimeentulostaan, kunhan se vain tapahtuu sosialististen aatteiden mukaisesti. Ja sosialismi asettaa korkeimmaksi ihanteeksi huolenpidon koko ihmiskunnan veljeytymisestä. Näistä asioista ei kiistellä. Mutta sosialismin isänmaallisuudesta on monelta taholta lausuttu epäilyksiä. Ottaakamme sentakia tämä asia hieman tarkastettavaksi.

En aio puhua sosialistien isänmaallisuudesta yleensä, vaan ainoastaan Suomen sosialistien isänmaallisuudesta. Enkä edes siitäkään yleensä, vaan ainoastaan mikäli sosialismi on myötävaikuttanut Suomen itsenäistymiseen.

Ammoisista ajoista saakka on Suomi ollut riitakapulana Ruotsin ja Venäjän välillä. Aleksanteri Newskin aikana se oli joutua Venäjän haltuun, mutta Torkel Knuutinpoika perusti Viipurin linnan ja pelasti Suomen Ruotsille ja korkeammalle ruotsalaiselle kulttuurille ja yhteiskuntajärjestelmälle. Mutta vähitellen heräsi suomalaisissa, jotka niin monessa suhteessa, esim. rodun ja kielen puolesta, erosivat ruotsalaisista, itsenäisyysaatteita, jotka m. m. ilmenivät keisarinna Elisabetin, Pietari Suuren tyttären, aikoina ja Anjalan salaliitossa. Tunnettua on, että keisari Aleksanteri I »koroitti», kuten tuo juhlallinen vakuutus kuuluu, Suomen kansan »kansakuntien arvoon», poliittisista syistä — kulunut laulu hallitsijan jalomielisyydestä jääköön lapsille ja imartelijoille. Suuriarvoinen oli myös se seikka, että hän poliittisista ja taloudellisista syistä suostui Viipurin läänin yhdistämiseen muuhun Suomeen, mihin, kuten tunnettua, suuresti vaikutti eräs suomalainen mies, kevytmielinen ja huikentelevainen Kustaa M. Armfelt — epäilemättä tämän miehen ainoa pysyväinen teko poliittisella alalla. Yhtä tunnettua on, että Aleksanterin seuraaja Nikolai I aikoi hävittää sängen rajoitetun itse-

näisyytemme tahi ainakin supistaa sitä melkoisesti, mutta se jäi sikseen, niinkuin kerrotaan, ennen kaikkea ministerivaltiosihteeri Rehbinderin rohkean esiintymisen vuoksi: »Tout ou rien» (kaikki tai ei mitään) oli hän muka hallitsijalle lausunut. Ankaramman iskun Suomen itsenäisyydelle antoi v. 1891 kreivi Heidenin »Ohjesääntö Suomen läänien hallitsemiseksi». Kaikki itsevaltaiset vallanpitäjät pelkäävät etupäässä valveutunutta työväestöä, koska tässä luokassa piilee tarmoa ja voimaa uusien olojen luomiseen. Ja Suomen työväki oli jo silloin jossakin määrin hereillä. Niinpä Heidenkin pelkäsi tätä valveutuvaa työväkeä, kun se aikoi samana vuonna kokoontua ensimmäiseen yleiseen kokoukseensa, ja kielsi sen sentakia vallan lapsellisilla perusteilla: se oli muka »tarpeeton, sopimaton ja sen lisäksi se voi antaa aihetta epäjärjestyksiin». Kuropatkinnin kuuluisa asevelvollisuuslaki esitettiin v. 1898 ja helmik. manifesti, jonka tarkoituksena oli Suomen itsenäisyyden täydellinen tuhoaminen, seuraavana vuonna. Miten työväki suhtautui tähän surmaniskuun, kuvaa sangen sattuvasti eräs kertomus, jonka ruotsalainen Palme tunnetussa kirjassaan esittää. Suureen adressiin, jonka piti olla vastalauseena manifestiin, tahtoi myös eräs vanha ruukintyöläinen, joka ei osannut kirjoittaa, ainakin piirtää puumerkkinsä. Kun ei tähän voitu suostua, lausui ukko kyyneleet silmissä: »Kyllä on tosiaan kova rangaistus siitä, mitä nuoruudessaan on laiminlyönyt, ettei saa olla mukana koko kansansa kanssa.» Hänen isäntänsä opetti häntä silloin kirjoittamaan ja tunnin kuluttua vanhus kirjoitti vapisevin käsin nimensä adressiin. Ja helmikuun manifestiin vastasi Suomen työväki heinäkuussa samana vuonna suunnattoman suurella urotyöllä: se perusti oman työväenpuolueen ja lausui peittelemättä ingressissä, että »perusedellytyksenä Suomen työväen taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle vapauttamiselle on Suomen kansallisen itsenäisyyden säilyttäminen ja suojeleminen». Ainoastaan poliittisesti typerä henkilö voi pitää tätä rohkeata tekoa sattu-

mana, mutta ymmärtäväinen ihminen voi suoraan väittää, että tämä oli tulevan itsenäisyytemme peruskivi, sillä se oli pohjana itsetietoiselle kansanainekselle, jota kaikki väärän vallan pitäjät pakkokeinoistaan huolimatta aina pelkäävät. Seurasi sitten taantumuksen huippukohta, Bobrikoffin diktatuuri v. 1903, ja melkein heti vastasi Suomen työväki Forssan kokouksella, jossa se poliisin valvonnasta huolimatta uskalsi antaa itsellensä nimen »sosialidemokraattinen puolue». Tämäkään kokous ei ollut sattunutta, se oli Suomen työväen suora vastaus häikäilemättömälle tyrannille, ja Yrjö Mäkelinin miehekkäässä äänioikeusesityksessä värähtelee selvästi kansansa tulevaisuudesta huolehtivan isänmaanystävän ääni. Mäkelin, kuten hänen ehdotuksensa puoluekokouksessakin, pani kyllä »historian tuomion siitä heikkoudesta, jota Suomen kansa on osoittanut taistelussaan olemassaolonsa puolesta» niitten syyksi, jotka varsinkin äänioikeusasiassa heikensivät kansamme vastustuskykyä, vaikka sekä venäläiset vastustajamme että J. R. Danielsonkin myönsivät, ettei vanha säätylaitos edustanut Suomen kansaa, ja E. G. Palmén vähää myöhemmin tuomitsi ankarasti vanhoillisten vastustuksen.

Puhkesi sitten v. 1905 Venäjän ensimmäinen vallankumous, ja Suomen työväen ikuisiksi ansioksi on luettava, että se, Suomen työväki, ensimmäisenä pani vallankumouksen alkuun Suomessa ja siten antoi muillekin rohkeutta tulla mukaan. Ja kun Stolypinin taantumus kasvoi, pysyi työväki alati rohkeana. Kirjoitin »Työmieheissä» 19. 12. 08, että »senaatin varapuheenjohtajasta mökkiläiseen saakka tulee meidän jyrkästi vastustaa kaikkia toimenpiteitä, jotka eivät ole sopuisuudessa meidän oikeuksiemme kanssa. Pelko ei auta missään», ja minä viittasin Vibeliukseen Runebergin runossa ja Edelfeltin taulussa . . . »Toiseksi ei kukaan kansan mies tai nainen, ei yksikään puolue saa »virkaryssään» avulla hakea etuja toisen kustannuksella. Ken niin tekee, pettää kansansa, puolueensa ja itsensä.

Mutta ennen kaikkea vahvistumme riviämme tiivistämällä» ja minä lopetin seuraavin sanoin: »Kansan todellinen voima ja kestävyys ei riipu aseitten lukumäärästä, vaan siitä määrästä itsetietoisuutta, mikä sen rinnassa asuu. Ja itsetietoisuutta kansan syviin riviin saadaan nykyään ainoastaan — sosialismin kautta.

Sä olet mies et halpa mato maan,
Mi kohtaakin, ei saa se sua sortaa,
Ei saa se sortaa, eikä maahan murtaa.
Pää pystyyn vaan!»

Tämä kirjoitus tulkitse aivan varmaan Suomen työväen tunteita siihen aikaan, ja — kummallista kyllä — se tuotti vieläpä kiitokset puhelimesta vanhalla vastustajaltani Jonas Castrénilta!

Ja kun vuoden 1910 onneton »yhdenvertaisuuslaki» säädettiin, olivat eduskunnassa työväestön edustajien vastalauseet tätä lakia vastaan paljon jyrkemmät kuin muitten, ja se toimeenpani vielä lisäksi suuremmoisia vastalausekokouksia kautta maan, huolimatta siitä, että tämä laki muka oli Venäjän silloisen kansanedustuksen laatima, ja huolimatta siitä, että työväestön suomalaiset vastustajat siihen aikaan mitä ankarimmin ahdistivat työväkeä. Ja kyllä sittenkin taantumukselliset venäläiset osasivat pelätä varsinkin työväkeä, koska m. m. tsaarivallan käytyri Ståhl julkasi vetää puhujalavalta alas arvoisan puoluetoverimme Hjalmar Brantingin, jonka kehoituksesta olin pyytänyt puhumaan eräässä työväen ulkojuhlassa.

Ja kun Venäjän toinen vallankumous oli pyyhkäissyt pois koko tsaarivallan käytyreineen, oli niinkään suuri isänmaallinen teko, että työväen edustajat kävivät Pietarissa valmistamassa tietä Suomen täydelliselle itsenäisyydelle. Ja vielä enemmän! Kun suuri joukko Suomen kansalaisia asettui aivan anakronistiselle, s. o. peräti vanhoilliselle kannalle, ja tahtoi hankkia meille ulkomaalaisen kuninkaankin (ainoa kotimainen kuningas oli Kaarle Knuutinpoika Bonde), niin työväestö

oli jyrkästi tätä toimenpidettä vastaan, koska, kuten myöhemmät tapaukset selvästi osoittivat, tämä olisi ollut samaa kuin aivan äkkiä kääntää inhimillisen edistyksen pyörä taaksepäin. Ja kunniaksi Suomen työväestölle on sekin, että se päättäväisesti asettui valitsemaan nykyisen tasapuolisen valtionpään tähän toimeen, sillä muuten olisi voinut syntyä arvaamattomia selkkauksia, joiden seurauksia ei kukaan voisi nytkään tarkalleen arvioida.

Mutta ehkä suurimman isänmaallisen työn ovat työväestö ja sen ystävät tehneet siinä, että ovat 50 %:ssa Suomen kansasta herättäneet eloon yhteiskunnallisen harrastuksen ja monipuolisen sivistyksen ja siten tehneet Suomen koko kansan yhä itsetietoisemmäksi ja vastustuskykyisemmäksi ulkomaailmaa vastaan ja tällä tavalla todellisesti koroittaneet sen kansakuntien arvoon.

Suomen sosialistisen työväestön isänmaallisuus on tosiaan ollut kaiken kiitoksen yläpuolella!

Ja Suomen historian haltijatar tulee tulevaisuuden aikataululle kirjoittamaan kullanhoidteisilla kirjaimilla: »Kiitos sulle, Suomen työväestö, kun pelastit ja tuit Suomen kansan itsenäisyyden.»

20. 7. 24.

VALTIOVIISAUTTA.

Valtiomiehiä on aikojen kuluessa ollut suunnattoman suuri liuta, mutta valtioviisaita valtiomiehiä on ollut sängen vähän. Sen huomaa kohta, jos umpimähkäänkin selailee uusimman historian lehtiä. Oliko Englannin »great old man», Gladstone, vapaamielisten suuri johtaja, valtioviisas valtiomies? Epäilemättä. Hän kulki ajan mukana; hän huomasi, että Englannin suuri vaalireformi 1830-luvulta ei mitenkään enää tyydyttä-